

## Socialförsäkringsutskottets yttrande 2022/23:SfU1y

### Riksdagens skrivelse till regeringen – åtgärder under 2022

---

#### Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 21 mars 2023 att uppmana övriga utskott att yttra sig över regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 och eventuella följdmotioner. I skrivelsen lämnar regeringen en redovisning av vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av de riksdagsskrivelser som överlämnats till regeringen. Inga motioner har väckts med anledning av skrivelsen.

Socialförsäkringsutskottet, som i detta yttrande redovisar sina överväganden i fråga om behandlingen av de riksdagsskrivelser som gäller utskottets beredningsområde, anser att regeringens redovisning i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur riksdagens skrivelser har behandlats och delar regeringens bedömningar när det gäller de tillkännagivanden som berör utskottet.

# Utskottets överväganden

## Skrivelsen

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 redovisar regeringen behandlingen av 38 riksdagsskrivelser i ärenden som har beretts av socialförsäkringsutskottet. Följande 15 har enligt redogörelsen inte slutbehandlats:

- 2016/17:144 om felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen (punkt 1)
- 2019/20:171 om jämställd sjukfrånvaro (punkt 1)
- 2020/21:49 om direktåtkomst för Migrationsverket (punkt 1)
- 2020/21:302 om en utvidgad bidragsbrottslag
- 2020/21:412 om ändrade regler i utlänningslagen avseende återvändande, krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd och om möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder (punkterna 14, 19 och 27)
- 2020/21:413 om testning vid verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning och om förutsättningar att verkställa beslut om avvisning eller utvisning (punkterna 1 och 2)
- 2021/22:153 om att komma till Sverige som anhörig avseende identitetsfrågor, rättslig kvalitet och informationsutbyte (punkterna 1–3)
- 2021/22:154 om Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivning avseende Försäkringskassans ansvar och uppdrag, utvärdering av de förebyggande insatserna och aktörernas kunskap (punkterna 1–3)
- 2021/22:168 om medborgarskap avseende barns rättigheter i befrielseärenden (punkt 3)
- 2021/22:196 om utlännningar i Sverige utan tillstånd avseende åtgärder mot skuggsamhället och ekonomiskt stöd till utlännningar som vistas i Sverige utan tillstånd (punkterna 1 och 2)
- 2021/22:282 om ekonomisk familjepolitik avseende överlåtelse av föräldrapenning till andra närstående, dubbeldagar och företagare (punkterna 4, 5 och 11)
- 2021/22:295 om socialförsäkringsfrågor avseende informationsutbyte mellan myndigheter (punkt 27)
- 2021/22:387 om utvisning på grund av brott – ett skärpt regelverk avseende återfallsbrottslighet, inhibition och uppehållstillstånd på grund av anknytning efter brott mot familjemedlem (punkterna 7, 10 och 16)
- 2021/22:435 om åtgärder för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande avseende flytt mellan kommuner och ersättning till kommuner (punkterna 2 och 3)
- 2022/23:43 om digitala läkarbesök och hyrläkare i sjukskrivningsprocessen.

## Utskottets ställningstagande

Socialförsäkringsutskottets granskning av regeringens redogörelse för skrivelser inom utskottets beredningsområde ger anledning till följande kommentarer från utskottets sida.

Som framkommer av skrivelsen är 23 av de tillkännagivanden som riksdagen har fattat beslut om med anledning av socialförsäkringsutskottets förslag slutbehandlade. Utskottet har ingen annan uppfattning än regeringen när det gäller de tillkännagivanden som i skrivelsen redovisas som slutbehandlade.

Handläggningstiden för slutbehandlingen av ett enskilt tillkännagivande är beroende av tillkännagivandets innehåll och de beredningsåtgärder som förutsätts för en sådan slutbehandling. När det gäller de 15 tillkännagivanden som redovisas som inte slutbehandlade har utskottet förståelse för att regeringen, som tillträdde sent under hösten 2022, inte har haft möjlighet att vidta några mer omfattande åtgärder. Utskottet förutsätter emellertid att regeringen fortsätter arbetet med att bereda samtliga ännu inte slutbehandlade tillkännagivanden med den skyndsamhet som krävs.

När det gäller de tillkännagivanden som gjordes under riksmötena 2021/22 och 2022/23 redogör regeringen enligt utskottets mening på ett tillfredsställande sätt för det pågående arbetet och när regeringen avser att återkomma till riksdagen samt, i förekommande fall, att regeringen avser att tillsätta utredningar.

Utskottet kan i detta sammanhang notera att det äldsta, ännu inte slutbehandlade tillkännagivandet, om felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen (rskr. 2016/17:144) beslutades av riksdagen i februari 2017. I skrivelsen anges bl.a. att det genom förordningen (2021:663) om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen säkerställs att Försäkringskassan och vissa andra myndigheter regelbundet ska genomföra omfattningsstudier. I skrivelsen anger regeringen vidare att målet är att kunna slutbehandla tillkännagivandet i budgetpropositionen för 2024. Utskottet noterar även att Ekonomistyrningsverket nyligen lämnat en första samlad redovisning enligt förordningen i rapporten Omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, ESV 2023:22.

När det gäller jämställd sjukfrånvaro har riksdagen tillkännagett för regeringen att regeringen dels bör ge Försäkringskassan i uppdrag att följa upp läkarintygsskrivande, dels bör tillsätta en utredning i syfte att motverka osakliga könsskillnader i sjukfrånvaro (rskr. 2019/20:171). Av skrivelsen framgår att Försäkringskassan respektive Socialstyrelsen har fått fortsatta uppdrag att skapa förutsättningar för uppföljningar av läkarintyg på vårdenhetsnivå. Uppdragen har genomförts i dialog med företrädare för hälso- och sjukvården. Myndigheterna redovisade uppdragen i oktober 2022. Myndigheternas utredning har visat att det system som initialt bedömdes kunna användas för ändamålet inte går att använda för att följa läkarintyg på vårdgivarnivå då varje region äger och sköter driften av sina egna IT-system. Vidare anges i skrivelsen att utredningen Sjukförsäkringen i förändring – en

utvärdering (dir. 2022:64) ska slutredovisa sitt arbete senast den 1 mars 2024 och att Utredningen om läkarintygets betydelse i sjukpenningärenden (dir. 2022:63) ska slutredovisa sitt arbete senast den 7 juni 2023. Därutöver har Inspektionen för socialförsäkringen fått ett uppdrag att analysera Försäkringskassans handläggning utifrån ett likabehandlingsperspektiv. Uppdraget ska slutredovisas den 31 oktober 2024. Slutligen har Försäkringskassan i myndighetens regleringsbrev fått ett uppdrag att analysera skillnader i nyttjande av sjukförsäkringen, som ska slutredovisas den 1 april 2025. Punkten är inte slutbehandlad.

När det gäller tillkännagivandet om en analys av hur direktåtkomst för Migrationsverket förhåller sig till dataskyddsförordningen (rskr. 2020/21:49) vore det enligt utskottets mening önskvärt att regeringen anger en närmare plan för den fortsatta behandlingen. Punkten är inte slutbehandlad.

Beträffande riksdagsskrivelse 2020/21:412 om ändrade regler i utlänningslagen om återvändande, krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd och om möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder anges i skrivelsen bl.a. att utredningarna Ett ordnat initialt mottagande av asylsökande (dir. 2021:71) och Åtgärder för att stärka återvändandeverksamheten (dir. 2022:91) ska redovisa sina förslag i augusti 2023 respektive oktober 2023. Enligt direktiven ska förslag bl.a. lämnas om huruvida preskriptionstiden för avlägsnandebeslut ska förlängas och i så fall lämnas förslag på lämplig tid samt övervägas om och i så fall hur det kan säkerställas att personer som medverkar till ett återvändande inte drabbas på ett oskäligt sätt av en förlängd preskriptionstid. Den 30 juni 2022 beslutades också om ett uppdrag till Migrationsverket, där myndigheten ska redovisa hur särskilda boenden för asylsökande som fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd, s.k. återvändandecenter, skulle kunna införas. Uppdraget redovisades i januari 2023. När det gäller krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd anger regeringen i skrivelsen att det är viktigt att kraven kan införas så snart som möjligt, men att det finns skäl att invänta förslagen från den utredning som redan tillsatts. Eftersom den tidpunkt för ikraftträdandet som anges i tillkännagivandet redan är passerad kommer tillkännagivandet inte att kunna tillgodoses i den delen. När det gäller tillkännagivandet om möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder framgår att ett utkast till lagrådsremiss har upprättats som bl.a. innehåller lagförslag enligt tillkännagivandet. Utkastet har remitterats och remisstiden löpte ut den 31 mars 2023. Punkterna är inte slutbehandlade.

I fråga om tillkännagivandena om möjlighet att testa en utlännings för att kunna verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning och om nödvändiga lagändringar för att säkerställa att polisen ges förutsättningar att verkställa beslut om avvisning eller utvisning (rskr. 2020/21:413) framgår av skrivelsen att utredaren enligt kommittédirektivet Åtgärder för att stärka återvändandeverksamheten (dir. 2022:91) bl.a. ska ta ställning till om det ska införas en

möjlighet att med hjälp av tvång testa en person för covid-19 och för allmänfarliga eller samhällsfarliga sjukdomar i syfte att kunna verkställa ett avlägsnandebeslut. Utredaren ska vidare ta ställning till om Polismyndigheten och Säkerhetspolisen är i behov av ytterligare befogenheter i arbetet med att verkställa avlägsnandebeslut. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2023. Punkterna är inte slutbehandlade.

Stockholm den 27 april 2023

På socialförsäkringsutskottets vägnar

*Viktor Wärnick*

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Viktor Wärnick (M), Ludvig Aspling (SD), Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Clara Aranda (SD), Kalle Olsson (S), Mona Olin (SD), Ola Möller (S), Magnus Resare (M), Ingemar Kihlström (KD), Nima Gholam Ali Pour (SD), Annika Hirvonen (MP), Mauricio Rojas (L), Jessica Rodén (S), Caroline Högström (M), Jonny Cato (C) och Frida Tånghag (V).